

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Imago Primi Saecvli Societatis Iesv

Bolland, Johannes

Antverpiae, 1640

Oratio Secvnda, Parænetica ad Mißiones longinquas inter Barbaros
obcundas, & nomen Iesv ad vltimos mundi fines proferendum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97844](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97844)

patet tot fortissimorum Heroum trita vestigiis: en Martyrum cruore purpurâque distinguitur: tepet, imò calet adhuc Mastriliano sanguine. Quid est quod vos terreat? fateor, nihil vulgare, eximia omnia atque singularia prouincia illa desiderat. Sed audete tantum, aderit piis conatibus propitij Numinis fauor. Vincet morum honestas barbariem, inuidiam amor: sauitiam mansuetudo, atrocitatem clementia subiugabit. At esto: nihil ab innatâ feritate deflexerint. non est nouum Christianæ fortitudinis affectatoribus ludibria pro honoribus amplecti, contumeliis delectari vt encomiis, vulneribus letari vt osculis, suppliciiis foueri vt præmiis. Sanè si agonothetæ stimulus in luctâ, si Ducis ardor in pugna, ignauiam pugilis, formidinem castigat militis; quæso, oculos animumque coniciite in summum cælestis militiæ, cuius stipendiis meritis, Imperatorem CHRISTVM. præit vt Dux, pugnat vt miles, promittit victoriam, præludit triumphis. Attendite, quæso, quantam ærumnarum seriem ad propagandam cælestis Imperij amplitudinem, æternique Patris splendorem ac gloriam sit amplexatus. agitur aduersis: cruciatur ærumnis: pallet inediâ: squallet inopiâ: per Ægyptum iactatur vt exsul: ligatur vt prædo: raptatur vt præda: mactatur vt victima. Cernite sanguineum sudoris imbrem, omnibus retrò ætatibus inusitatum: spectate rubentes cruore humeros, pictas cruore genas, agglutinatas cruore cæsiarem, sparsa cruore omnia. spectate, inquam, coronatum, sed spinis ac sentibus; purpurâ indutum, sed propriij sanguinis; inmansuerissimo tandem leti genere fatiscentem. Quid ad exemplum potentius? quid violentius ad incitamentum? Quæ portò causa CHRISTVM, quæ vis impulit ad patiendum? Non alia sanè quàm æterni Patris gloria, & flagrantissimum erga miseros mortales amoris incendium. Et inter has flammas tepere aliquis nostrum potest? & non totus siue amoris vicissitudine, siue imitatione conflagrare? Esset hæc profectò non fœcordia, sed stupor; non desidia, sed improbitas; non ignauia, sed flagitium. Quare pergite quò rapit exemplum Ducis, quò prouocat pietas maiorum. traditos ab his exercendæ virtutis atque industriæ campos non conseruate modò, sed augete. Et cum in propagandâ Societate tam propensum Dei fauorem, tamque effusam beneficentiam agnoscatis, nullo vmquam tempore obsequia vestra ad exiles calculos reuocate, sed tanti beneficij memoriam officiis colite sempiternis. Dixi.

CHRISTI
exemplum
nos exci-
tat.

ORATIO SECVNDA,

*Parænetica ad Missiones longinquas inter Barbaros obcurandas,
& nomen IESV ad vltimos mundi fines proferendum.*

Ite Angeli veloces ad gentem conuulsam & dilaceratam. Isaïæ 18.

SI Religiosos Societatis IESV, id est, generosissimæ Matris filios, quos vt Patres veneror, amplector vt Fratres, ad expeditiones arduas, quibus petantur gentes, spatio distita, cæcæ ignorantia, naturâ

I i 3

feroces

Plutarchus
in Themistoclem,
in Alexandro,
in Iulio
Cæsare.

Magna
exemplorum
vis.

feroces ac barbaræ, non tam permouere, quàm currentes incitare voluero; factis mihi, non verbis erit perorandum: quando Miltiades non oratione Themistoclem, sed trophæis; non adhortatione Achilles Alexandrum, sed famâ postumâ; non dictione Alexander Cæsarem, sed exemplo ad maxima rerum gerendarum decora, fortunamque virtute laceßendam prouocauerunt. Habent enim heroica facta, post mortem quoque auctorum, vim vocemque suam omni oratione, quæ plerumque plus inanis soni, quàm rei continet, potentior. Ego verò, quem non facta tantum, sed & verba ipsa deficiunt; cuique præter unicam imitandi voluntatem parendique desiderium, nihil admodum promptum atque expeditum est; non tam alios (quibus abunde est animorum operumque) quàm me ipsum stimulare contendam: neque id verbis meis, sed quò maior auctoritas insit sermoni, illius oratione, qui inter Scriptores Diuinos sagacissimus, quantum ab hisce temporibus absuit ætate, tantum præsens fuit vaticinatione.

Isaie 18.

Exhortatio
ad
Missiones
inter
barbaros.

Psal. 18.

Quod igitur benè verat; *Ite*, faustis auibus, inquit; quod vobis gloriosissimum sit, *ite Angeli*: quod orbis admiretur, *ite veloces*; quod infinitis mortalibus auxilio sit, *ite ad gentem*, imò, *gentes conuulsas & dilaceratas*; eoque salutem ipsam inuehite, quò nec fama quidem salutiferi nominis penetrarit. Scio ego quidem, augustissimi nominis istius, cui & supremus orbis mediisque & infimus genua submitunt, Maiestatem adeò esse conspicuam, vt in ipso sole velut tabernaculo suo non magis latere valeat, quàm sol ipse, si crystallino vmbraculo clauderetur. Fuere tamen, suntque etiamnum, vt hominum, sic & terrarum, lata diuortia, insulæ ac regiones, veluti frustra quædam ingentia orbis diuulsi, ita à reliquâ mortalium societate distracta, vt toto quoque celo distare videantur; adeò densis ignorantie nubibus inuoluta, vt vix radii solis istius vel senserint, vel admiserint. Eò igitur, eò nomen istud inferendum: quod ipsum si vel solem dixerim, vel ipso in sole collocauerim, parandæ nimirum ei quadrigæ sunt, vt iis, quibus illuceat regionibus, inuehatur. Neque tamen hic quidquam Poëtarum more confinæro, quando id portandum coram gentibus, Deus ipse pronuntiauit, cum in id muneris Gentium Apostolus pararetur. Et, obsecro, quò mihi currus ille gloriæ Dei tam splendide Ezechielis oculis obuersatus, vt non nisi electo & igne colluceret? tam magnificè tractus, vt equorum vice caelestes ei Genij iungerentur? tam celeriter promotus, vt vento turbinis ageretur? Quò, inquam, hæc omnia? nisi vt, quod dicere modò institui, spectaculo tam illustri daretur intelligi, Deum naturâ vbique & omnibus præsentem, non perinde tamen omnibus notum, ad extrema terrarum præconum suorum voce quasi vehiculo deportari, dum ab iis vltimæ gentes barbaræque, sanctissimi ipsius nominis legisque castissimæ cognitione imbuuntur? Et dubitare modò quis poterit, quos qualisque ipse Deus cupiat legatos tantæ rei, suæque interpretes voluntatis? quales nimirum & isto schemate ipse exhibuit, & alter ille Vates designauit, veloces, igneos, verbo, Angelos, imò Cherubinos. Quibus profectò egregiè sacra illa cithara fatidici Regis concinit, ita Deo modulantis: *Qui facis Angelos tuos, spiritus & ministros*

Act. 9.

Ezech. 1.

Curvus
Ezechielis
concionatores
denotat.

Psal. 103.

stros tuos, ignem vrentem. Quid autem est Angelos esse, nisi ad obsequia promptos ac veloces? quid est spiritus esse, nisi à terræ contagione longè esse remotissimos? quid ignem esse vrentem, nisi consumendorum vitorum desiderio astuare? Valeat modò, valeat frigidus ille, imò commentitius inanum Deorum tabellarius,

— qui fas per limen vtrumque

Solus habet, geminoque facit commercia mundo,

vel facere fingitur. veros vtriusque mundi conciliatores, nuntiosque imperiorum cælestium scala commonstrat, quæ ascendentes descendentesque proponens, è cælo petendum docet, quod ad salutem incolumitatemque animorum in terras est deuehendum. Hoc istud est Vatis nostri, *Ite Angeli*. Quorum insuper vt origo cælestis est, ita & natura purissima: quibus non magis damno sordes sunt, quàm lutum soli; quod illustrati ab eo potest, nitiori autem illius afflare quidquam sui non potest. Et hoc Regij Prophætæ est, *Qui facis Angelos tuos, spiritus*: quorum scilicet ea conditio est, vt expertes corporis etsi versari inter homines valeant, nihil tamen hominum corporumve patiantur. Serpunt quidem mala contagio; & facilius ipsum consortium, quàm labem eius vitaueris. Ceterùm vbi salus aliena opem deposcit, tutò etiam inter sordes ambulat, cui sincera mens est, cum virtuti vitium non adhærescat. Præterquàm quòd ab iis suscipi magnum aliquid vel confici nequeat,

quibus contra naturam corpus voluptati, anima oneri est. Et quibus hoc ipsum quod in homine est subtilissimum, oneri est, veloces esse ipsi qui possint: dum & Angelos, id est, victores omnium voluptatum animos, & veloces, expeditiones istæ deposcunt: qui nimirum per diuersa gentium terrarumque volitantes, pedes, quibus eundum est, mente præcurrunt; ventos, quibus nauigandum, cogitatione præuertunt: quippe *animo cupienti nihil satis festinatur*. Hoc nempe, hoc igneum illud est, quod in ministris suis Deus, & ipse ignis requirebat. Ecquid enim igne velocius, rapacius, violentius? De populo isto rudi primùm ac pastoritio, mox domitore terrarum, ita proditum est; cum, iam totà primis quasi adolescentiæ annis Italiâ subiugatâ, cum à terrâ fretum vscue venisset, more ignis, qui obuias populatus incendio siluas, interueniente flumine abruptitur, paulisper substitisse. Sed nempe vilior ignis ille, cui ligna stipulæque pro pabulo sunt, facile aduersario elemento non cedit tantùm, sed etiam exanimatur: altior ille nobiliorque, qui animos depascitur, quem nec maria lato æquore diffusa procellisque elata, nec hiatu dehiscencia terrarum spatia, morantur; vt peruolat superuolatque omnia, ita sanctè omnia populatur. Numquid mittes fulgura (non hîc Iouem nescio quem, sed verum Tonantem fulminantemque compello) numquid mittes fulgura, & ibunt? Ibant profectò, imò volabant Genij illi alarum pleni, quos commemorare memini, *ibant in similitudinem fulguris coruscantis*. fulguris, inquam, quod nescias, an citius micet voletque, an potentiùs feriat, an potiùs simul semelque peragat vniuersa. Hæc obedientiæ sacræ vis est, quæ vbi pares imperiis homines nacta fuerit, Angelos efficit, fulguris instar veloces, igneosque. Verbo ipsa dixerit, imò nutu tantummodò: *Ite ad gentem conuulsam & dilaceratam,*

Concionatores quales esse debeant.

Claud. l. 1. de Rap.

Gen. 28.

Legati spirituales casti sint & expediti.

Sallust. in Catil.

Sallust. in Jugurth. Deut. 4. Sint etiam feruientes & veloces. Florus l. 2. cap. 2.

Iob 38.

Ezech. 7.

Isaie 18.

ratam,

Seneca
Epist. 102.

Dionys. Ha-
licarn. l. 1.

Societas
Dei glo-
riam spe-
ctat in suis
expeditio-
nibus:

Sen. de Breu.
vitæ cap. 19.

sed Deus
illam ho-
norat.

Liuius l. 22.
in Orat. Q.
Fabij Max.
Anima-
rum lucra
Societas
consecte-
tur.
Sen. Ep. 42.

ratam, cuius diripuerunt flumina terram eius; & iam voto transierint ma-
ria, dissitaque toto elemento Regna mente peruolarint. Magna & gene-
rosa res est humanus animus, nullos sibi poni nisi communes cum Deo terminos
patitur. Romanè dictum & à Philosopho Romano; sed magnificen-
tius quam veriùs, dum de homine augustius, angustius de hominis au-
ctore decernit. Verùm si de animo ita ille Romanus; de Româ ipsâ me-
lius ab altero pronuntiatum: Roma prima & sola, ab omni cui memoriâ,
terminos sibi potentie fecit Orientem & Occidentem. Fateor, nec prima, nec
sola Societas I E S V, sed & ipsa tamen, terminos expeditionum suarum
sibi fecit Orientem & Occidentem; adde & Meridiem & Septentrio-
nes, & quidquid in terrâ Australi etiamnum latet incognitum & in-
tentatum. Eò destinat illa milites suos, qui Diuini nominis victricia
signa per quaternas orbis plagas circumferant, non alio stipendio quàm
glorioso nominis istius incremento, spe prædæ non aliâ spoliiorumque,
quàm animarum. Iam quod ad folius Numinis honorem attinet; illa
militiæ quoque huius tessera est, MAIOR DEI GLORIA, vbique sem-
per & in omnibus præcipuè spectanda. Et quò non rapit mortalium
plerosque inanis gloriæ illecebra? scilicet vt laudum, id est, ventorum
saturi (si qua tamen à mero aëre ventoque saturitas est) quò magis in-
flantur ab aliis, eò minus habeant sui. Et quàm multos, dum cursu
præpropere feruntur ad gloriam, fortuna cum sequi non potest, desti-
tuit? Quàm multos, cum in consummationem dignitatis per mille indignita-
tes erepsissent, misera subiit cogitatio, ipsos laborasse in titulum sepulchri? Ca-
duca enim uero gloria fragilisque, etsi marmorea. Vos uero, vos Reli-
giosi commilitones, qui ab istâ vos tyrannide exemistis, vt ne more am-
bitiosorum ab ore dependeatis alieno, quibusque nec laudum decora
incitamento sunt, nec fortuna casusque formidini, dum sequimini Nu-
men ipsum, vni quoque ipsius honori vos ipsos dicatis, impenditis,
consecratis. Quamquam vobis ipsis quantum detrahitis, tantum adii-
citis famæ vestræ. etsi nec hoc ipsum quidem spectandum est: nam dif-
ficultates Dei vnus causâ susceptæ, adita pericula, labores tolerati,
quid aliud sunt quàm perpetua seges materiaque gloriæ vestræ? Adeò
verum illud atque exploratum est: *Gloriam qui spreuerit, veram habebit.*
Quòd si non solus honor militem acuit, sed & opima spolia vel voto
precepta, vel aure oculove etiam delibata; quantâ auuiditate animos in-
noxie auaros in eam prædam ferri necesse est, cuius omnis æstimatio
infra pretium est? *Sapè* (dicam magni Philosophi verbis) *sapè maximum*
pretium est, pro quo nullum datur. Deus immortalis! quantum illud pre-
tium est, infra quod orbis vniuersus est! imò quo redemptus est orbis
vniuersus! Ille, ille Dei sanguis est in salutem mortalium opulentissimâ
largitione profusus: cuius profectò naturam ignorat, qui vel hinc ani-
marum præstantiam nobilitatemque non æstimat: nec æstimat is, qui
tantillum laboris, veluti pretium rei pretiosissimæ asserendæ impen-
dere detrectarit. Quare meritò remotissimi terrarum anguli, prima so-
lis incunabula, vltimumque cubile, India vtraque, per tot rerum discrimina,
mercium istarum causâ non tentanda modò, sed assiduâ etiam
nauigatione lustranda. Non ignoro equidem, parentem, si deformem
filiam

filiam nuptui collocare velit, multo eam margaritarum splendore, mundoque muliebri & amplissimâ dote solere commendare, vt, dum pulchram reddere non potest, quò procos alliciat, faciat saltem diuitem, quò maritum emat. Habent hoc pleræque nationes barbaræ proprium sibi, vt, quantum à mortaliū reliquis spatio, tantum & moribus; quantum moribus, tantum ferè colore habituque corporis diffideant. De Indorum certè legatis Romæ conspectis ita Historicus: *Ipsè hominum color ab alio venire celo ferebatur.* Vt proinde rerum prouida natura parens hanc quoque filiam, Indiam dico (quin & alias eiusmodi) turpem atque incompositam, diuitiarum thesauris non absque ratione cumulasse videatur, quæ tot tamque varios, non dicam sponse, sed opum eius procos allicerent, totque etiam coriuales incitarent. Sed falluntur profectò, falluntur, qui aurum gemmasque præ corpore, quamuis deformi, multò etiam amplius, qui præ animâ ducant expetendas. Eant igitur, imò ruant per inuia, per inhospita sola terrarum, perque tempestatum prælia, & naufragiorum terrores, qui maxima itineris sui compendia arbitrantur, si aurum, id est splendidius lutum; si adamantes, id est speciosiores lapidum crustulas; si vniones, id est conchyliorum recrementa, vel (vt nobilissimè sentiam) æterno gelu constricti roris guttulas aliquot reportarint. Vos verò, quibus sublimior animus, sanctiorque cupido est, qui diuiniora lucra sectamini, non lapillos inanes; merces æternas, non cum mundo suo perituras; vos, ipsos homines, non humana, non terrena, nedum subterranea illa ambitis, quando ad eandem plagas, iisdem viis, sed studio dispari, laboribus certè periculisque maioribus contenditis. Sensit id Oriens, sensit & Occidens, senserunt Indi (& qui non senserunt?) quàm diuites opum, tam inopes virtutum, sese peti, non sua; animas suas celo inferendas, non gemmas suas in orbem alium deferendas. Adeò à veris rerum æstimatoribus quæruntur mortales, vt æterni sint, non mortalia, quia spolia temporis sunt. Et quanto molimine quæruntur? quàm industriâ flectuntur? quanto labore poliuntur? Et vt hæc molesta ac graua sint, nulla tamen quærendorum, flectendorum, poliendorum est fatietas. *Auaritia quidem semper infinita & insaturabilis est, neque copiam neque inopiam minuitur:* verum si quid infinito maius est, vastis illis mentibus plusquam infinita lucrandorum hominum cupiditas est, quam nec minuit copia, & inopia accendit. Te hinc ego, te appello testem, imò auctorem tot heroicorum facinorum, Xauei gloriosissime: laborat annalium fides, vt tot animarum millia, quæ cælum tibi refert accepta, vnus hominis laborem esse persuadeat: & nisi te orbis Xauerium sciret, præclaris tuis facinoribus fidem derogaret. Liceat hinc mihi proferre verba illa quibus olim Scytharum legati Alexandrum compellauere: *Si dii habitum corporis tui, auiditati animi tui parem esse voluissent, orbis te non caperet. alterâ manu Orientem, alterâ Occidentem contingeres.* Certè vt Xauerio moles corporis tanta non fuerit, quæ mundum impleret; animus profectò tam ingens fuit, quem nec mundus expleret. Alterâ manu Occidentem contigit, cum in Franciâ, Italiâ, Lusitaniâ tam præclara gessit; alterâ Orientem complexus est, cum in Indiis longè

Florus lib. 4.
c. 12.

Indi à nobis non propter diuitias, sed propter animas petendi.

Sallust. in
Catil.

Xauei labores apud Indos.

Curtius l. 7.

præclariora perpetravit. Eò ille solem, quem principio commemorabam, inuexit; ibi nomen illud augustissimum coram Gentibus & Regibus portauit; eà sanctitate, vt Angelus; eà celeritate, vt fulgur; eo feruore ac zelo spiritus, vt ignis vrens non tam videretur, quàm esset. Ille (vt vel sic sua vaticinio constaret fides) *ad gentem conuulsam & dilaceratam* odiis mutuis, bellis intestinis, dæmonum furore, *pacis Angelus* properauit: *ad gentem, cuius diripuerunt flumina terram eius*; nec flumina tantùm distinxerunt à ceteris, sed integra maria, Oceanusque vastissimus: *ad gentem expectantem*, expectantem annis mille quingentis doctrinam celestem, post natum salutis humanæ vindicem; cùm earum nationum non paucis, Parauis, Malais, Iais, Acenis, Mindanais, Iaponibus primus omnium Xauerius legem Euangelicam denuntiari. An non & *ad populum terribilem* perrexit intrepidus, cùm, vt Deum-hominem, ita & humanitatem docturus, ad Indos illos inhumanitate agrestes, infamesque barbarie; cùm in Mauricam, non magis terræ motibus quàm incolarum furis agitatam, flammisque vomentem ac cineres; cùm ad Iapones hominum pietissimorum hodieque carnifices, est profectus? Profectus est denique *ad populum post quem non est alius*, cùm ad hominum vltimos Iapones & Sinas, id est, ad columnas suas Herculeas, penetravit. Quamquam nec illæ metæ erant menti amplissimæ constitutæ, nisi corpus ipsium antè animus, quàm animum agendi patiendique ardor defecisset. Interim quæ robustissimum quemque non fatigassent modò, sed penitus deiecissent, ea omnia erigebant Xauerium, ac recreabant. Is quippe Xauerius erat, cui quidem deliciarum celestium satis esset; modus ærumnarum ac laborum nullus, nec alius finis, quàm *amplius, amplius*. Deus immortalis, quid est Angelum esse, si hoc non est? Angelicam naturam labor non afficit. Et quid est spiritum esse, si istud non est? à solo spiritu, eoque cælesti, vires illæ poterant suppeditari. Exclamate hîc mecum, neque tamen verbis meis: *Homo ales, insolens Angelis & hominibus spectaculum in mundo & supra mundum!* Verùm quàm insolens spectaculum, tam potens ad virtutem incitamentum: quo plures insuper, *Angeli veloces effecti*, docuere scilicet, gloriam prophetiæ istius illis quoque feruatam, qui hisce temporibus expeditiones eiusmodi susceperunt. Inter quos quid attinet pluribus celebrare decus illud Belgarum Gasparem Barzæum (vt & rerum gestarum eius scriptorem, & affectatorem Trigaultium, aliosque nationis Belgicæ missos faciam) cùm ad laudem eius commendationemque satis sit, magni Xauerij vel discipulum, vel focium, addo & vicarium, exstitisse? Et quanto hæc omnia lucro animarum, quanto Ecclesiæ bono, quanto diuini honoris incremento? Quod nimirum Vates ille futurorum præsciens iam tum commemorabat: *In tempore illo deferetur munus Domino exercituum à populo diuulso & dilacerato*. Ecquodnam munus illud, nisi hostia salutifera per augustissimum sacrificium iis in regionibus primùm oblata? quod munus illud, nisi tot millia animarum tartaro erepta, cælo assera, Deo restituta? quod munus *ad locum nominis Domini* delatum, nisi Iaponiorum Regiæ, veluti Magorum ab Oriente, Romam missa legatio, & per iuuenes Regios, Patremque Iaponicæ Societatis Visitatorem, summo

Isaie 18.

Isaie 33.

Isaie 18.

Bulla Canonizat.

Isaie 18.

Turfell. l. 6.
c. 5.
Hist. Soc.
l. 3.Theodor.
Stud. Ca-
tech. 35.Fructus
& Missio-
num.

Isaie 18.

Legatio
Iaponum
ad Gre-
gor. XIII.

summo Sacrorum Antistiti Gregorio eâ appellatione decimo tertio, Anna 1585. cum singulari nostræ Fidei contestatione oblata obsequia? quando non semel ipse Maximus Pontifex lacrymas fudit, inusitata lætitiæ indices, quod legationem spectaret, qualis post orbem conditum, hominesque progenitos, nulla vel studio Religionis ad Romanum Antistitem, vel Romani Imperij admiratione ad quempiam Cæsarum, è Regnis adeò distitis, per tot Oceani pericula, totque ambages viarum fuerit instituta. Annos nouem tenuit peregrinatio: vt itinere ipso insolens ac permolesta, ita exitu Legatis ipsis beata, Societati gloriosa. Siquidem illi ipsi in patriam reduces (quaterni erant) sese acceptissimum cælo munus, sacrosanctâ votorum sponione, in Societate Deo consecrauerunt; eque Regiis Religiosi iam Legati effecti, imò Angeli, hoc est, ad suorum æternam incolumitatem procurandam destinati, sic in eo munere versati sunt, vt nuper ex eorum numero senex venerandus P. Iulianus Nacauxa annorum septuaginta ætatem eo in tumulo non composuerit, sed violenter abruptam perdiderit: qui, vt tormentorum acerbissimus est (scrobis supplicium nuncupant) ita ad immortale decus gloriosissimus, Athletam C H R I S T I magnanimum in felicissimam asseruit æternitatem. Hoc ille sine legationem suam reddidit illustriorem: ita canos sanguine, velut ebur Indicum ostro puniceo, magis venustos pretiososque effecit. Iam tot socia agmina Iaponum Martyrum inuictissimorum, quid aliud de illo, deque seipsis contestantur, nisi vaticinationem illam Hebræâ sententiâ redditam, multò expressius id quo de agimus designare? *Adducetur munus Deo Sabaoth populus contribulatus.* Ipsi quippe tot diuexationibus quasi tribulis exagitati, tot cruciatibus confecti, ipsi munus Deo longè gratissimum exstiterunt. Eminent hîc, eminent tres illi Heroës, BB. Paulus, Ioannes, Iacobus, immortalibus etiam inter mortales honoribus dignati. Diceres eos in crucem actos, vt magis toti orbi conspicui, celsitudine virtutis suæ, alienam longè lateque prouocarent. Neque frustra id quidem, cum non Iaponum tantum ea fortitudo sit, vt in patriâ, in conspectu ciuium ac parentum suorum mortem oppetant constantissimè, verum è Regnis remotissimis plurimi patrias sedes deserant, quò aliene salutis totos se, vitamque suam liberalitate plusquam humanâ impendant. Testes hîc mihi (vt ceteros prætermittam) testes Spinolæ atque Mastrilij, *flos et robur Italici sanguinis*: quando illa veri nominis ac generosi sanguinis nobilitas est, cum non è natalibus hauritur, sed ex ipsis venis tam gloriosâ morte profunditur. Ille, ille Genuensis Scæuola, hic Regulus Neapolitanus; ille non manu tantum, sed corpore toto viuus exustus; hic non in caucâ Punicâ, eâque permolestâ & acerbâ, inclusus, sed velut intempertio sepulchro, in terribilissimam scrobem capite immisso quadriduo pendulus, aliisque suppliciis grauissimis excarnificatus, ac demum gladio percussus; quid aliud agunt, quid moliuntur igne ac sanguine, quam illo flammis subiicere desideris nostris, hoc fouere subiectas; quæ tali flumine accenduntur, non sopiuntur? Non patitur vel auita maiorum gloria, vel germana fratrum nobilitas, labem aliquam aut probrum familiaris ac generis sui. Illis ignavis licet esse, quibus parentum socordia ius inertiae tribuit: nos necesse est forti esse ac infracto animo, quibus

Hebr. lectio,
Isaia 18.

Flor. l. 4. c. 2.

Imitanda
nobis ma-
iorum ex-
empla.

degenerem indolem virtus obiiciat maiorum, si conspexerit desides. Ii quibus maiorum obscuritas pro umbraculo est, tutò latent: nobis, quos conditionis nostræ splendor in orbis theatro locat, tenebræ pudori sint, non defensionis. Noui ego quidem indolem vestram, commilitones, scio pectoris robur, & magnis experimentis approbatam virtutem: nam si quantum omnibus est animorum, tantum & singulis licentiæ fieret à Ducibus; iam sua neminem castra præsidiaque retinerent, omnes in apertum campum non prodiretis, sed procurreretis; imò ad gentes vltimas non solum contenderetis, sed volaretis. Quidni tamen liceat etiam iis, quos memoria recordatioque agitat nobilitatis suæ, viros illos præclaros, illa sacræ militiæ decora, Principes illos expeditionum longissimarum atque difficillimarum proponere, vel oblectationi futuros ad speciem, vel incitamento ad æmulationem amplioiorem? Quòd si vniquam opportunum id fuit, iam profectò etiam necessarium est,

Æneid. 6.

are ciere viros, Martemque accendere cantu:

Isaie 18.

cantu, inquam, quo & celebrentur insignia maiorum facinora, & posterorum virtus inflammetur, cum illud quoque Vatis nostri, hac ætate, quin & hoc ipso anno, reipsa comprobatum conspexerimus: *Cum eleuatum fuerit signum in montibus, videbitis, & clangorem tube audietis. Et quosnam hic montes interpretabor, nisi quas illa vrbiū domina Roma*

Æneid. 6.

septem vna sibi circumdedit arces?

Ios. 6.

quod signum, nisi signum militiæ, expeditionumque nostrarum, nomen IESV augustissimum? quam tubam, nisi illam iubilei sæcularis totà modò Societate personantem? Illud, illud signum, quàm illustribus nuper radiis conuiscavit, cum in æde principe Societatis vniuersæ magno IESV dicatà, inter cetera ornamenta arte pretioque visenda, sumptu planè regio, tot faces funaliaque luxere, vt quamdam cæli stelliferi speciem exhibere viderentur? Tum profectò illud *signum in montibus eleuatum fuit*, cum in septenis montibus, adeoque Vrbe totà, purpurati Patres, Præsules, Legati, Principes, ceterique, festos ignes ac triumphales struxere honori nominis istius, à quo Societas honorem omnem suum est mutuata. Crederes, hoc in spectaculo, velut in Occidente, ortum nouo splendore solem; vt ex illo Religionis culmine, amplius longiusque in ceteras orbis terrarum plagas deueheretur. Ibi tuba illa primum insonuit, quæ tamdiu expectatæ solemnitis nuntia ad plausum gratulationemque excitaret vniuersos, atque ad noua bella expeditionesque illas longè gloriosissimas, pro nomine isto suscipiendas, Socios in primis inflammaret.

Audite, commilitones, audite sonum illum & clangorem musicum pariter bellicumque; audite, & (vt facitis) ostendite, si Matrem amatis centenariam, ostendite vos filios

Æneid. 2.

*quibus integer cui**Sanguis adhuc, solidaque suo stant robore vires.*

Probate vigore non tam annorum quam animorum vestrorum, Matrem eà quoque ætate iuuenem, viridem, florentem; neque mentibus accidere senium perinde atque corporibus; ac diu vixisse, non fuisse temporis sed virtutis. Ostendite non consenuisse cum annis spiritum, nec sæculum

vnum

vnium viuidi roboris succum exhaustisse. Angeli estis. Propheta sic nuncupauit. nulla Angelicæ naturæ senectus obrepit. Angeli estis : cum grauitate negotiorum , longinquitate itinerum , laborum difficultate , agendi celeritate certandum est. Velocitas illa Angelorum est : quibus vt nomen laboris tribui valeat , labor ipse certè fatigatioque conuenire non potest. Angeli estis : militandum est, ita militia cælestis exercitus, Genij bellatores sic admonent, sic expeditionum nostrarum ratio deposcit. In quibus si de honore gloriæque diuini nominis agitur , si de salute hominum propemodum infinitorum ; quas in res tot excellentium operarum sudor exhaustus, tot Martyrum fortissimorum sanguis effusus, ipsius denique Filij Dei vita fuit impensa; quid est quod ad laboris assiduitatem nos excitet , si sudor iste non excitet? quid est quod ruborem ingenuum in genas eliciat , si cruoris ista purpura non eliciat? quid est quod vilem nobis vitam faciat , si mors illa non faciat? Sed non est profectò, non est alacritatis vestræ, desiderare, virtutis, erubescere, generositatis, pericula mortemque ipsam declinare. Quamquam quid mortem dico? Angeli estis , qui vos vitamque vestram operi istius immortalis impenditis. Itaque quam & ipsi nuncupamus mortem, abdicatio quædam corporis est , vera mors non est : viuit animus , viuetque , corpore muneri tam sancto gloriosoque vel immoriente , vel immorante tantisper, dum & ipsum vitæ immortalis æternæque perfruatur.

ORATIO TERTIA.

*Dissertatio Academica, sitne facilius mundum cruce & contemp-
tione, an vi & armis subingere.*

Svum cuique dicendi genus : mihi nouum quidem & inusitatum, Sattamen neque difficile, neque inuolutum, ludisque adeò sæculi utibus aptum , visum fuit suscipi à me hoc tempore oportere : quod Academia veteri iuxta ac adolescentiori solenne fuit , certum nihil definitumque disceptare ; quidquid verosimile est tueri , modò huc modò illuc assensionem inclinare , nihil non in vtramque, imò quamcumque etiam, partem expromere ac disputare . id agam nimirum , atque hanc viam consuetudinemque è veteri Lyceo petitam sedulò insistam. Et quoniam volatica ferè, Socraticoque more parum sui in hac decertandi ratione similis esse solet dictionis forma; vtar ego quoque caractere dissimili, vt incisa modò, aliàs numerosa, nunc contracta , mox explicata , tum diuisa etiam distractaque appareat oratio. cuius interim partes sine ordine certo consecutioneque dispositæ , sic tamen connexæ inter se copulatæque sint, vt, cum vltro ab artis præceptis ipsoque controuersia iudicio sæpe numero discedam ; occultâ tamen vi efficientiæque pugnantium inter se rationum eò pertineat , atque animis cum opinione veri illabatur , propositumque sibi finem hoc certius assequatur oratio , quò contumaciùs interdum ab eo recedere , & contrariâ viâ fortioribus in speciem argumentis niti videatur. Neque enim hîc tam animus mihi est iudicium